

Bu Günleri Bir Görseydin Kandemir

– vuslati · 04 Ekim 2013

5 Şubat 1937 tarihli Cumhuriyet gazetesinde Kandemir adına yayınlanan bir yazıda Türk diline yapılan hakaretlerden bahsedilmektedir.

Kandemir, o yıllarda İstanbul'un en gözde yerlerinden olan ve sadece İstanbul'un değil tüm Türkiye'nin zevk ve sefa merkezi olarak nitelediği Beyoğlu sokaklarını dolaşarak Türkçemize yapılan hakaretleri bir bir tespit ederek İstanbul'da dahi İstanbul şivesinin kullanılmadığını ve tabelaların, afişlerin, vitrin yazılarının yerel sözcüklerle yazıldığını belirterek Türk diline hakaret edildiğini anlatmaya çalışmaktadır.

Türk dili olarak kabul gören, kitap dili olarak da nitelenen İstanbul şivesi elbette Tüm Türk insanı tarafından gerek yazı gerek konuşma dili olarak kullanılmadır ki ses bayrağımız saygı görsün, korunabilsin, geliştirilebilsin.

Okur-yazar oranının düşük, nüfusun büyük bir çoğunluğunun köylerde yaşadığı o yıllarda yöresel sözcüklerin kullanılması normal iken koskoca bir imparatorluğa uzun yıllar başkentlik yapmış İstanbul gibi bir yerde kullanılması dilimize hakaret olarak algılanabilmektedir.

Eski Galatasaray karakolunun göbeğine çamurlu bir bez parçasının yanına Türk bayrağının asılmasını uygun bulmayan Kandemir'in verdiği örneklerden öyle anlaşılıyor ki hakaret edenler genelde esnaf kesimi idi. İşte bazı örnekler: 'Sapka Salonu, Merfuş odalar vardır, Resum-Album Hasır çerçiveler.' Büyük bir mağazanın camekânında büyük harflerle yazılmış: 'Okazyon.' Bir bakkalın camekânında: 'Yeni mavsul ramiz' yani bu yılın malı Ramis baklası. Bir başka camekânda: 'Gaz ocakların tamiratı Bilumum Alumunuum delinmiş kapları elektrik vasıtasıyla le'gum leriz.'

Devam ediyor Kandemir: Kesilmiş bir koyunun sırtında: 'Dagiliç.' Bir yoğurt tenekesinin üstünde: 'Sulıvrı.' Bir kapının üstünde: 'Sıparış- tamirat ve boyamak edilir.' Bir korsacının camında '...korsehanesi.' Bir terzi dükkânının penceresinde: 'İsmarlamak ve tamiratları.' Bir mücellidin levhasında: 'Mücedit.'

Örneklerine devam ediyor Kandemir: 'Kardaşlar, kondiracıs, halış sut, viresiyamız yoktür, lastıklar tamır olunor.' Bir başka levhada: 'Araba ve otomopıl geçemez.' Ve ekliyor: 'Şimdi zonklayan beyninizin kaskatı mahfazasını titrek parmaklarınızla sıkın sıkın ve öz yurdumuzda tertemiz öz dilimize yapılan bu hakarete ağlayınız.'

Ah Kandemir ah! Ya bugünleri görseydin; öz dilimize yapılan hakaretleri nasıl kaldırırdın? Siz, yöresel sözcüklerin kullanımını hakaret olarak görürken dilimizi istila eden yabancı sözcüklere ne derdiniz acaba?

Eğer bu günleri görseydiniz, sadece Beyoğlu sokaklarında değil yurdun dört bir yanında hem yazı dilimizin hem konuşma dilimizin değiştiğini özellikle para kazanma hırsıyla yanıp tutuşan insanımızın market, mağaza isimlerinden tutun firma, televizyon, site isimlerine; gıda maddesi isimlerinden tutun oyuncak isimlerine kadar yabancı sözcüklerle isimlendirildiğini ve dilimize yerleştirilmeye çalışıldığını görecektiniz. Sanal âlemin de etkisiyle gençlerimizin Türkçeyi yerden yere vuran birer yalancı pehlivana dönüştüğünü görüp, dilimizi koruma mücadelesinde belki de en ön saflarda olacaktınız.

Yabancı sözcük kullanımını yaygınlaştıran ruhsuz, aç gözlü esnafın belediyeler tarafından isim engeline takılmadığını üstelik takdir topladığını hatta bazı firmaların devlet tarafından bile desteklendiğini görecektiniz ve mücadelenize hız verecektiniz.

Diğer taraftan eğitimin alt üst edildiği bu zamanda, özellikle gençlerimizin kendine yabancılaştırıldığını ve bırak eski bir karakol binasına Türk bayrağı asmayı Türk bayrağını çiğneyenlerin alkışlandığına şahit olup benliğimize daha bir sıkı sarılacaktınız.

Osman Öcal